

194 KONGRESSBESLUTENS FRAMTID.

Morgenbladet n:o 165, 19. VII 1878

Med undantag för punkten om Bosniens och Herzegovinas besättande och underhandlingen om landafträdelsen till Grekland har Turkiet genom preliminärerna i Stefano förbundit sig till allt, hvad i kongressen nu beslutats. Autonom styrelse i nyssnämnda provinser, i Thessalien och på Kreta var i preliminärerna förbehållen. Frågorna om sunden och Donau voro öfverlemnade åt stormakterna. För alla gränsbestämningar var rektifikation medgifven.

10

Hvad i öfrigt vid kongressen tillkommit, är med afseende på Turkiet ett mindre, icke ett mera, än i Stefanopreliminärerna innehålles. Men delen innefattas i det hela. Det är derföre furst Bismarck sade, att Turkiska ombuden kunde lemna kongressen, om de behagade. Ty allt, hvad der af Porten fordrades, var redan medgifvet i preliminärerna. Man bör ännu erinra sig, att såväl den Österrikiska ockupationen som den Grekiska frågan öfverlemnats åt särskild underhandling mellan parterna. Härtill behöfdes icke Portens bifall vid kongressen.

Skall nu en särskild definitiv fredstraktat mellan Ryssland och Turkiet följa, eller skall kongressakten, såsom ryktet förmenat, utgöra fredstraktaten? Det senare synes oformligt; ty icke afsluta öfriga kongressmakter någon fred. Och föga nog lärer Ryssland åtaga sig att ensamt stipulera om alla kongressens beslut och göra sig till närmaste garant för dessas efterlefnad från Portens sida. Ryssland har redan plockat kastanierna ur elden för hela Europa. Det kan med godt samvete öfverlemnna åt öfriga makter att taga vara på den del af desamma, hvilken det icke anser sig sjelf behöfva. En snar framtid skall väl lära, huru härmed förhåller sig.

20

Tron på definitiva politiska uppgörelser för land eller länder af fremmande makter är ett slags bondtro. Endast en uppgörelse är definitiv, nemligen ett lifskraftigt folks bestämmande öfver egna öden. Ingen tid har bevitnat så storartade företeelser af kongressernas vanmakt, som innevarande århundrade. Af Wienerkongressens årslånga arbete återstår intet, och Pariserkongressens endast tjuu år gamla dekret är redan bortblåsta. Jemför man dessas lefnadslängd med Vestfaliska fredens taliterqualiter nära hundrafemtioåriga giltighet och med hvarandra inbördes, så visar det sig, att terminen för kongressbeslutens giltighet blir allt kortare och kortare. Det är icke svårt att upptäcka, hvad som på dem gjort en ända. Det är nationaliteternas rätt. Äfven Berlinerkongressen hade varit en annan, om icke två kongressmakter, Tyskland och Italien, hade trädtt i stället för Preussen och Sardinien, samt Österrike nu betydtt Österrike och Ungern. På andra sidan är det de till eget lif sträfvande nationaliteterna på Balkanhalvön, som ställt till både kriget och kongressen.

30

40

Bräckligast äro derföre de delar af kongressens verk, som minst aktat nationaliteternas kraf. Främst står i detta hänseende det nu s. k. Ostrumeliens skiljande från Bulgariens med turkiska gränsens förflyttande till Balkan. Bästa beviset härför är, att just denna landsträcka, icke det nu kreerade Bulgarien, är den, som utgjort valplatsen för turkarnes bestialiska dåd, alla utöfvade mot Bulgarer; samt att det var tillståndet i den, som vållade kriget. Denna punkt i kongressbeslutet skall all framtid komma att anse för kongressens skam, främst för det framstående vittnesbördet på Englands människoföraktande egoism. Det är den enda enda punkt, i hvilken Ryssland nödgats göra en beklagansvärd koncession. Den är derföre också den enda, som skall

50

påkalla dess inskridande, den för fredens varaktighet farligaste.

Nutidens Grekland tilldrager sig föga sympatier. Understatssekreteraren Bourkes yttranden härom i parlamentet måste man erkänna för sanna. De gingo derpå ut, att Greklands sjelfstyrelse varit så usel, att ingen kunde tillönska någon befolkning, att ställas under denna styrelse. Men härmed förgylles ingalunda Englands simpla förfarande, att mana grekerna till fred med löften om att främja deras önskningar – ett löfte, som det nu svikit ända derhän att motsätta sig hvad Frankrike och Italien med Rysslands biträdande ville i saken tillgöra. Lord Beaconsfield troligen lät likväl genom Times utsprida, att Rysslands ombud motarbetat hans ädla intentioner. Men äfven denna osanning fick snart sin bane. Det är upplyst och erkänt, att grefve Schuvalov på förhand förklarade Rysslands bifall till allt, hvad öfriga makter i denna sak behagade besluta. Om uppgifterna äro sanna, spelade Frankrikes utrikesminister en skral rol, fallande till föga i allt, som icke behagade markis Salisbury. I Thessalien och Epirus är det grekiska elementet så talrikt, i Thessalien isynnerhet har önskan om förening med Grekland i decennier uttalat sig så starkt, och båda länderna hafva så mycket lidit¹ af det turkiska förtrycket, att vanlig mensklighet bordt förena alla röster. Om Kreta gäller detsamma som om dessa länder.

Denna punkt är också kongressbeslutets näst svagaste – om den icke blir rättad och förbättrad, hvilket föga troligt är, vid den tillämnade underhandlingen om gränsreglering mellan Porten och Grekland, till hvilken kongressen så löjligt hänvisat. Olyckligtvis hafva grekerna ingen skyddande stormakt att lita till. Deras skräflande pretention att få Konstantinopel jemte hela halfön afskrämmer hvarje klok regering, och deras härmed sammanhängande hat mot den slaviska befolkningen har gjort Ryssland likgiltigt, mot hvilket de också ett decennium bortåt rasat, glömska af Rysslands andel i deras egen emancipation. Men allt detta kommer icke att hindra, att icke de ifrågavarande landsdelarne blifva en ständig skådeplats för nya uppresningar, ända till dess deras grekiska befolkning frigöres från turkarnes ok. I hvarje händelse hade England, om det så velat, kunnat här bilda en autonom turkisk provins på grund af stipulation i Stefanopreliminärerna och med alla kongressmakternas bifall. Men de kristnas uppoftande i Europa var väl hemligt vilkor för erhållandet af Cypern och makten i Asien.

Skulle Serberna och Montenegrinerna haft makt nog att förekomma Österrike, skulle kongressen tvungits att låta dervid bero. Ty man skulle säkert icke gerna skrida till att med vapenmakt göra det gjorda ogjort. Nu tillades dem i Stefano landrensor, hvilka de icke hade intagit, och af hvilka derföre i Berlin stycken bortplockats. Slaverna i Bosnien och Herzegovina möta dock stamförvandter i Österrike. Kroaterna jubla öfver förstärkningen, Ungrarne afsky densamma. Hvad godt grefve Andrassys kupp skall medföra för kejsardömet, är en fråga för sig. Nationaliteten är äfven härvid fröet till oro och osäkerhet. Emellertid må den Österriskiska okkupationen hafva varit den enda utvägen. Definitivt löst är frågan icke. Men för Turkiet är landet förloradt, och detta är dock en god interimslösning, mot hvilken England med Cypern in petto icke kunde spjerna. Österrike måste få sin munsbit – *leben und leben lassen*. Säkert är, att saken var på förhand af Ryssland medgifven. Derigenom skyddades en slavisk befolkning

¹ Sanningen är, att Grekland till stor del varit härtill vållande genom att framkalla uppresningar, utan att hafva haft mod att kraftigare understöda dem.

äfvén mot Englands illvilja.

Der nationalitetens rätt kommit till heder, der har kongressen skapat lefvande organisationer med en framtid. Rumänien, det förstörade Serbien, Bulgarien skola bestå och vexa till i inre fasthet, det sistnämnda furstendömet äfvén blifva kärnan för en större framtidsstat. Turkiet är maktlöst, och ingen Parisertraktat skyddar nu mera dess oberoende och integritet. Om denna lord Beaconsfields kapphäst, som han begagnat för att rida till Cypern, får man väl höra talas i ingressen till kongressbeslutet, medan den i sjelfva beslutet är ignorerad.

Narraktigt folk förmenar, att det tusenåriga riket nu är kommet, och att ingen makt framdeles får röra ett finger utan alla öfrigas ja och samtycke. Sådan enfald skulle naturligtvis leda dertill, att hvarje krig blefve ett universalkrig. Visligen har också derföre kongressen afböjt all kollektiv garanti för kongressbeslutets genomförande. Den hade just i Pariserfördraget ett färskt varnande exempel. Det enda goda, detta fördrag möjligen skulle kunnat uträtta, en kriget afvändande öfverenskommelse och samverkan mellan fördragsmakterna, det hindrades af England. Kriget måste komma emellan för att verka, hvad Europas förenade stormakter icke förmådde uträtta utan krig. Sådan är historiens logik – en annan än kammarfunderingarnes. Kongressens relativa framgång skulle kunnat vara en uppmuntran till framtida försök att samråda äfvén för ett hotande krigs afvändande. Men Englands manövrer bakom kongressens rygg har minskat äfvén denna förhoppning. Alltid och öfverallt England sedan 200 år tillbaka.

195 RYSKA FINANSMINISTERN REUTERNS AFGÅNG ...

Morgonbladet n:o 175, 31. VII 1878

Ryska finansministern Reuters afgang har i pressen framkallat bedömanden öfver hans fjortonåriga embetsverksamhet, i allmänhet erkännande. Morgonbladet för gårdagen innehöll ett utdrag ur Ryska Börstidningen af motsatt tendens.

Sagde, föga ansedda blad visar äfvén i detta korta utdrag sin ståndpunkt såsom organ för protektionismen, hvilken icke haft en gynnare i ministern, under hvars tid den orimligt höga tulltaxan blef nedsatt. Tullinkomsten i Ryssland har alltid varit jemförelsevis obetydlig af det enkla skäl, att finansartiklar af utländsk produktion såsom tobak, kaffe, socker, spirituosa derstädes föga konsumeras. Hvitbetssocker och tobak äro tvärtom exportartiklar. Och likväl har tullinkomsten efter nedsättningen stigit.

Att hafva bragt budgeten i jemvigt är väl ingen ringa sak. Genom förhöjda skatter kan sådant icke åstadkommas. Att någon direkt skatt blifvit förhöjd, torde vara en tendensdikt. Afbetalningen på jordlösen i följd af emancipationen kan vara betungande men är icke en skatt. Brännvinsaccisen är ju icke en direkt skatt, och den har ökats egentligen sålunda, att hvad som förut stannade i arrendatorernas och andras fickor, nu ingår till statskassan. Varans pris är fortfarande ytterst lågt. Men inkomsten af nästan alla skattetitlar har stigit i följd af det ökade välståndet. Hufvudsak är dock att statsutgifterna af ministern tyglats med stark hand, så att ingen befallning kunnat rubba den uppgjorda årsbudgeten. Detta säges utgjort ett *sine qua non* för portföljens mottagande, och vilkoret har hållits, till ära både för den,